

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 rid. —
pol leta 1 „ 80
četrt „ — „ 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznaniila
tkrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
suznaniila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odprta rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prdene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Nefrankovana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
tečaj poslane knjige
se ne vračajo.

Slovenskemu učiteljstvu!

S tolikim naporom ustanovljena „Knjižnica za mladino“ je v nevarnosti, da — preneha izhajati. Gosp. urednik Gabršček nam je sporočil, da „Knjižnice“ ne more več izdajati, ker bo imel do konca tekočega leta — 1200 gld. deficita. Temu se tudi ni čuditi, ker ima to prekorisno podjetje do zdaj samo 500 naročnikov.

Tovariši! Nikakor ne smemo pripustiti, da podjetje, ki je zares učiteljstvu slovenskemu v čast, mladini slovenski pa v veliko korist, tako sramotno propade! Potrudimo se, delajmo z vsemi močmi, da rešimo našo „Knjižnico“ pogina.

Ponavljamo besede, ki jih je o tej stvari govoril g. J. Dimnik ob priliki glavne skupščine v Opatiji. Vsak učitelj bodi naročnik, a sveta mu bodi dolžnost delovati na to, da dobi „Knjižnica“ kar največ naročnikov in podpornikov. V zavednih národnih krogih, pri krajnih šolskih svetih, občinskih odborih, slovenskih posojilnicah in sploh pri vsaki ugodni priliki agitujmo zanjo.

Tu ne delamo za kak dobiček podjetniku, kajti, kakor je znano, noče imeti gosp. Gabršček pri tem podjetju nikakoršne koristi, pač se pa kaže, da bo imel baš nasprotni uspeh.

Zastavimo svoje moči, da si ohranimo knjižnico! Pokažimo, da smo mej národom upliven činitelj, da marsikaj lahko dosežemo, ako imamo v to-le nekoliko resne volje.

Predsedništvo „Zaveze slov. učiteljskih društev“ v Št. Juriju pri Kranju,

dne 21. listopada 1896.

L. Jelenc,
tačasni predsednik.

Dragotin Česnik,
tačasni tajnik.

Stilistična razvojna teorija Schiessl-ova.

Podava Ludovik Černež.

Pri letošnji okrajni konferenci me je zadela častna naloga, podavati „O metodi pouka v spisju“.

Pri tej priliki sem izpregovoril o Schiessl-ovi razvojni teoriji, na katero se nam je bilo namignilo, kakor i na Frisch-evo razpravo: „Der Aufsatz in der Volks- und Bürgerschule“.

Omenil pa sem takrat, da se nameravam natančneje baviti s Schiessl-ovim delom v „Popotniku“. — Celo nepričakovano se je potem določilo, naj se objavi moja naloga v ložje premišljevanje.

Priredil sem torej to stvar tako: najprej priobčim svoje misli o Schiessl-ovi knjigi, potem pa omenjeno nalogo.

Ker pa se bavim pri nalogi večkrat s Schiessl-om, ne bom ponavljal v prvem delu istih mislij. Predstavil bom imenovano delo po glavnih točkah, a popolnil svojo kritiko nekoliko v nalogi sami.

Pred vsem pa naglašam, da me je vodila pri tem ne ravno najprijetnejšem delu jedino le navdušenost za dobro stvar in pa hrepenenje po vzoru vseh vzorov, po sveti resnici. —

Dosedanja kritika Schiessl-ovega dela.

O Schiessl-ovem delu slišimo čudno dvojno kritiko. Dočim jo nekateri hvalijo, in le hvalijo, zavrzujejo jo drugi — tisti, ki ne mislijo radi globeje — z zanimivo opazko, da je preveč teoretično. Pridružiti se ne moremo ne tem, ne ovim!

Če pomislimo, da je Schiessl preoral tako rekoč ledino, a mu neizprosna Morana ni dovolila izkoriščati zakladov, katere je spravil na dan, umemo lahko, da ne more biti njegovo delo dovršeno.

Vsaka teorija nastaja in se popolnjuje tekom časa po izkustvu, in sicer najboljše po nje duševnem očetu, a nadalje tudi po drugih mislilceljih, katere je ta vzbudil. — Napačno je torej, če kdo vse hvali in priporočuje, tudi pogrške, naj si tudi iz — krive pietete do avtorja! Pameten človek izkorišča, kar je dobro, a pusti, kar mu ne ugaja, liki bučela strup v cvetici. Komur pa je mar občnega blagostanja, naglašja vrline, a omenja tudi nedostatke, ter jih skuša odstraniti.

V opravičenje tistih, ki brez premisleka zavrzujejo Schiessl-ovo delo, dalo bi se navesti, da je pisano v istini neprikupljivo: knjigi manjka blagodejna kratkost in jasnost zloga. Jedna in ista misel je ponovljena mnogokrat brez potrebe. No, avtor se je menda ravnal po pravilu, da se to, kar je prav in dobro, ne more dovoljkrat ponoviti. Sploh bi se to vse dalo zopet opravičiti z opazko, da je delo prvo te vrste. Toda knjiga ima tudi neki čuden nedostatek, o katerem pa moramo izpregovoriti natančneje.

Vsekakor pa je toli važna, da bi jo naj pregledal in premišljeval natanko vsak učitelj. Ker mislim, da se je to nekoliko že zgodilo, in da se bodo s knjigo še drugi bavili, ne bom je premostraval tukaj natanko, ampak — kakor sem že omenil — dotakniti se hočem glavnih točk.

Glavne točke Schiessl-ove razvojne teorije.

I.

Stilistična razvojna teorija.

Schiessl naglašja glavno misel svoje teorije tako-le: „Vsak stilističen razkaz (Darstellung) je v nevezani besedi pisan razvoj mislij o določenem predmetu v dosego določenega smotra.“

Iz te definicije je razvil ves svoj zistem. Poglejmo torej, ali je primerna, istinita, ali ne!

Pisatelj piše: „Iz misli se misel mu snuje“, kakor pravi tako krasno naš Levstik. On piše o kaki določeni stvari, o kakem predmetu ter hoče s svojim razkazovanjem nekaj gotovega doseči — smoter. Oziraje se vedno na ta smoter, razlaga po vrsti tako, da teži vse pripovedovanje proti njemu. Nastane tako rekoč tok mislij, ki se izliva v smoter. To snovanje mislij imenuje Schiessl Gedankenentwicklung = razvoj mislij.

Vidimo torej, da je definicija bistvena.

Iz nje je razvil Schiessl najprej nauk o komponovanji, ki se glasi:

1. Smoter mora vso sestavo in izpeljavo razkaza od začetka določevati: vsebina, kompozicija in stilizacija mora biti namerjena (berechnet) na smoter.

2. Vsa razlaganja morajo biti sredstvo v dosego stavljenega smotra: zato se ne sme predmet po volji razširiti, ampak razložiti se ima le to, kar je stvarno, to se pravi, kar zahteva isti smoter; stvar sama ni predmet razvoja, ampak le oskrbovalka snovi: od nje in od tega, kar je ž njo v zvezi, dobiva pisatelj snov za upodobljenje vsebine razkaza, kakor jo zahteva konkretni smoter.

3. Vsak stilističen razkaz mora se slednjič priličiti danim razmeram, to se pravi, pisatelj mora računati z danimi razmerami in ustrojiti svoj razkaz tako, kakor je v konkretnem slučaju primerno, pristojno, pripravno ali potrebno. Res pripravno namreč ni, kar bi bilo samo ob sebi pripravno, ampak le to, kar je pripravno v posebnih danih razmerah — kar nam obeta uspeh.“

Tej tretji točki pristavil je Schiessl ta-le stavek: „Ker bi pa moglo neomejeno izkoriščanje danih razmer in jedino oziranje na uspeh, ki se ima doseči, dovesti na kriva pota gledé pravdnosti, zato mora pisatelj pripoznati tudi višji etični korektiv: on si ne sme staviti smotrov in ne sme rabiti sredstev, ki bi jih zavrgel pravstveni zakon, in kateri bi se zdeli le količak nevarni.“

Ta stavek bi naj bil avtor posebno naglasil, ne pa ga podredil ovi točki, a namesto besede „korektiv“ naj bi bil rekel „glavni princip“; kajti resnica je, kakor pravi Knilling, da mora biti pravemu pisatelju pravstveni zakon „najvišje (prvo!) pravilo njegovega delovanja, odločujoče vodilo pri sklepu, potem pri izbiranju sredstev, konečno pri izpeljavi in razložbi njegovih mislij“.

Schiessl nadaljuje potem: „Ako namerja pisatelj vso sestavo in izpeljavo svojega razkaza in tudi stilizacijo korakoma na uresničenje jednotnega končnega (?) smotra, mora celo naravno njegovo razlaganje mislij postajati v svoji sestavi in izpeljavi vedno bolj konkretno upodobljajoči se organizem, nameravan razvoj mislij.“

Potem pravi, da je razkaz tem lepši, čim bolj je razvoj, in pride do zaključka: „Ako bi naj torej stilističen razkaz zadovoljil tudi estetično, ne sme biti le pripraven (zweckentsprechend), stvaren in priličen danim razmeram, ampak tudi kolikor možno dovršen razvoj mislij, imeti mora torej te-le lastnosti, ki se lahko izvedejo iz razvojnega pojma:

1. Vsak dobro komponovan razkaz mora biti razvoj, imajoč začetek, vršitek in konec, torej, če je obširen, biti mora zunanje razdeljen.

2. Med posameznimi deli pa mora biti neprestan napredek in notranja pragmatična zveza (z nanašanjem vseh delov na isti končni smoter), in vsak del mora biti jednak celoti, to se pravi, biti mora sam zopet razvoj, ki pa se podvržuje celoti.

3. V svojej skupnosti pa mora biti vsak razkaz jedinstvena, v sebi završena organizirana celota.“

Ta estetična pravila o komponovanji so jako važna, toda po mojem mnenju ne zadostujejo. Spis ima lahko vse ove lastnosti, tudi zna biti dovršen razvoj, a vendar še morebiti ne ngaja estetiki, ki zahteva nadalje tudi izborni jezik, živahno razkazovanje itd.

Schiessl je potem „stlačil“ — kakor pravi sam — ves nauk o komponovanju po stilistični teoriji v stavek, ki se glasi:

„Vsak stilističen razkaz mora biti uresničenje smotra, v svoji sestavi in izpeljavi kolikor možno dovršen razvoj — ali: Vsak stilističen razkaz mora biti razvoj, v katerem je vse namerjeno na končni smoter, ki se ima doseči.“

II.

O komponovanju.

Schiessl ima celo prav, ko trdi, da se ne da komponovati po splošnih, umetno — izmišljenih načrtih in šablonah; kajti že vsak pripovedan razkaz ima poseben, le njemu

lasten smoter, ki nas mora voditi pri komponovanju. Kako bi se neki dala komponovati dva pripovedna spisa, s popolno različnima smotroma po istem splošnem načrtu? — Istina je tudi, da pride le tedaj v ves pripovedni razkaz prava natančna logika, ako se damo voditi pravemu stilističnemu smotru.

Avtor pravi: „Če hoče kdo kak smoter uresničiti in noče vsega prepustiti slučaju, mora si najprej razjasniti, kaj prav za prav hoče, potem mora pomisliti o sredstvih in potih, napraviti si mora načrt in konečno izpeljati ta načrt svest si namena.“ Iz tega izvaja ta-le

Opravila pisateljeva:

1. Pisatelj si mora najprej razjasniti, kaj hoče ali mora — povpraševati se mora torej o svoji nalogi, o predmetu in smotru svojega razkaza. Jasnjenje naloge. (Opazka: Schiessl je postavil tukaj predmet na prvo, a smoter na drugo mesto, kar pa je napačno in se ne vjema z bistvom teorije.)

2. Na to mora pretehtovati dane razmere in premisliti, kar mora neprestano napredujé korakoma povedati, da doseže v istem slučaju določeni smoter in da spravi razvoj v razkaz. Sestava načrta.

3. Konečno mora dobljeni načrt korakoma izvesti. Izpeljava načrta.

Vse to opravlja pisatelj s pomočjo vprašanj, katere stavi sam sebi. Schiessl podava torej za prakso to-le

Vodilo:

1. Vprašaj se: kaj je moja naloga, kaj predmet in kaj smoter mojega razkaza? (Smoter bi naj bil na prvem mestu!)

2. Vprašaj se na to, kaj moraš torej korakoma povedati, da dosežeš, neprestano napredujé, v istem slučaju smoter in sicer: kaj najprej? kaj potem? kaj na to? itd. in kaj končno?

3. Zapiši takoj, kar najdeš tako korakoma!

4. Preglej potem načrt in popravi, kar je potrebno poprave!

5. Izpelji ta načrt korakoma in upodobi svoj razkaz kot razvoj!

Schiessl ima prav, da se mora tudi učence navajati komponovati po teh pravilih, da si zna pomagati pozneje v življenju.

Omenjena vprašanja, koja si stavi pisatelj nehoté, podpirajo ga jako. Časih pa mu je povpraševati iz stališča čitateljevega, kakor popisuje to Schiessl, n. pr.: Kaj bi rad čitatelj najprej vedel? kaj potem? itd.

Na to pravi avtor — kar je pač umljivo po sebi —: „Ko bi naj pisali razkaz o kakem predmetu, ki ga ne poznamo natančneje, moramo se najprej z njim razjasniti.“

Nadalje razpravlja, kako se naj glavne misli že pri sestavi načrta takoj prav nvrščajo, ter popisuje bistvo in naglašava važnost ternarja.

Koncem še omenja, da mora pri komponovanju tudi sodelovati instinkt in gorečnost za stvar, kar je po našem prepričanju jako važno.

(Dalje sledi.)

VIII. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne 19. in 20. avgusta meseca v Opatiji.

(Dodatek.)

Ker se nam je od spoštljive strani izrekla pismeno želja učiteljstva, da se v „Popotniku“ objavijo tudi pozdravi, katere je prejela „Zaveza“ povodom VIII. glavne skupščine v Opatiji, ustrežemo drage volje tej želji ter podamo dotične pozdrave. Evo:

A. Telegrami:

Ajdovščina. Nadja se, da je glavni zbor sprejel predloge Ravnika-jeve glede zboljšanja gmotnega stanja in da se storé v bližnji prihodnosti vsi potrebni koraki, kliče mo zbranim iz sreca, da današnje delo donasa dober vspeh. Naprej za boljso prihodnost! Živili!

Molrešček, Bajt Franc, Možina, Vilhar, Sinigoj, Kambič.

Blatna. Bratrsky pozdrav pokročilemu učitelstvu slovinskému necht' at' dilo vaše potká se skvělym vysledkem. Živili shromáždění. *Budeč Blatenská.*

Březnice. Bratři povoláním jazykem, krvi, přejeme vám zdaru v práci volající „Živio“ slovinské učitelstvo!

Vybor jednoty Březnice.

Dolní Březno. Přejeme v duchu bratrskému učitelstvu slovinskému stěsti zdar ve všem co podniká ku vzdělání a povznesení milého lidu slovinského. Od učitelské jednoty „Komenského“ v Jilovém u Prahy.

Starosta Prokop Bajer.

Gradec. Presrěni tovariški pozdrav in najboljšé uspehe. Udeležniki rokotornega tečaja v Gradcu: *Nekerman, Kutnar.*

Hlinsko. Ku slavnému dnešnimu dnu přijmete náš bratrsky pozdrav. Rokování vašemu všeho zdaru přeje.

Učitel'sky spolek Komensky v Hlinsku, Čechy.

Hrastnik. Neljubo zadržan v duhu pri vas prisrěno pozdravljeni vsi! Mnogo uspeha sklepom Vašim; združení bodimo; živea solidarnost naša! *Arm. Gradišnik.*

Z Klatov. Klatovy přejeme mnoho zdaru učitel'skému sjezdu vašemu a zasiláme mu bratrsky pozdrav. *Bozdech.*

Kobarid. Mnogo uspeha želi današnjemu zborovanju „Zaveze“.

Tolminsko učitel'sko društvo.

Kolin. Učitel'ská jednota Komensky v Kolině posilá Vám svůj vroucí bratrsky pozdrav a přeje jednání Vašemu plného zdaru.

Ljubljana. Obilo nejlepšího uspeha in vesele zabave želi všem zbranim udeležencem s kolegiálním pozdravom

Juraj Režek.

Ljubljana. Učitelji-vojáci pozdravljajo vas zbrane ob obalíh sinje Adrije. Bog Vas živi!

Baraga, Bergant, Berec, Grajland, Iglič, Javoršek, Krek, Kosec, Lartičar, Kavčič, Pačič, Pretnar.

Ljubljana. Živili zavezníci! V slogi je moč in začetek boljšé bodočnosti. Bratrsky pozdrav! *Bezlag.*

Maribor. Dober uspeh! Srěne pozdrave všem. *Krajnc, Porekar.*

Miletin. Mát' Slavie necht' pod křídlo ma svyma shromáždí veškeré učitel'stvo.

Beseda učitel'ská Miletin, Čechy.

Mirowice. Jednota učitel'ská okresu Mirowického zasílá sjezdu srdečný pozdrav a přeje jednání zdaru nejlepšího.

Mokronog. Radi bolezní zadržán. Bog Vas živi in blagosloví Vaše sklepe. Živio! *Tratar.*

delegat celjskega učitel'skega društva.

Mšeno. Budeč libochovická v kralovství českém sleduje s radostí jednání sjezdu přeje upřímně na Zdar. *Vybor.*

Z Nepomuk. Učitel'ská jednota Nepomucká bratřím přeje všeho zdaru.

Viskra.

Nová Paka. Učitel'stvo slovanské bašty jízni v práci za osvětu lidu, a ku povznesení bratrského narodu, zdar a vítězství! *Budeč.*

Ormož. Zadržáni Vas navdušujeme k vrlemu delovanju, katero blagosloví Bog. Živili! Za učitel'sko društvo:

Porekar, Freuensfeld, Šabec.

Pardubice. Učitelé čestí v Budči Holické pronášejí Vám, draží bratři na Sávě, své sympathie a pak vroucí přání, aby sjezd Váš přispěl ku blahu a slávě milého nám národa slovinského.

Budeč v Holicích.

Pardubice. Draží bratři přejeme vašemu jednání z hloubi srdce nejlepšího zdaru. *Budeč pardubická.*

Poličane. Diěni zavezi srěcan pozdrav! Pri konferenci v Ločah zbrani tovariši in tovarišice šmarskega in konjiškega okraja: *Strušček, Brinar, Debelak, Ferlinc, Blenk, Rošker, Kurbus, Gril, Žmavec, Koser, Repič, Ziegler, Grah, Tribnik, Podpečan, Zei, Grascitz, Jurko, Jurkovič, Kokot, Eberl, Cugmus, Dominkuš, Planer, Scharlach, Wruss, Šumer, Franc, Serajnik, Trobiš, Močnik, Šnuderl.*

Polička. Budeč Poličská volá vám bratrské „Nazdar“. *Vybor.*

Praha. Našim bratřím slovinským náš pozdrav necht' idea komenského sdruží nás rozptýlené syny Slavie.

Adolf Frumar, předseda Komenského, Praha.

Přelouč. Dnešnímu sjezdu učitelů bratrských Slovinců přeje mnoho zdaru a volá jim hřímavě „Sláva“.

Budeč Přeloučská v Čechách.

Přibislav. Jednání vašemu přejeme plného úspěchu. Bratrský pozdrav.

Přibyslavský Komenský.

Příbram. Mnoho zdaru přeje vám s bratrským pozdravem. Živili.

Budeč Příbramská.

Z Říčan. Budeč v Říčanech (Čechy) přeje ku dnešnímu jednání upřímného zdaru. Živili.

Victorin, předseda.

Roudnice na Labi. Bratři! Radujeme se z činnosti Vaší! Duch nesmrtelného arcibiskupa Komenského silíž Vás v práci Vaší. Z konání Vašeho necht' vzejde zdar a sláva všemu lidu slovinskému. Za učitelskou jednotu „Budeč“ v Roudnici nad Labem v Čechách.

A. Pfeiffer, t. č. předseda. Nons, jednatel.

Ze Sněžky v Čechách. Slavná skupština jihoslovanských bratru učitelů v Opatiji! S vrcholu Sněžky zasilám Vám srdečný pobratimský pozdrav i přání zdaru v jednání Vašem. Od modré Adrie až ku temenům Krkonoš necht' duch Komenského provází a

silí učitelstvo, necht' vyjařuje mládež pro vše krásné a vznešené. Vaš severní brat

Kliment Čermák,

učitel měšťanských škol a čestný člen hrvatského starinarského družstva u Kninu.

Sobotka. Přijmete srdečný pozdrav od Českých bratří a sester; duchem jsme s vámi. Sláva! Živili! Za budeč v Sobotce zeislova pokladni.

Smrž, předseda.

Smrčice. Bratrum v Povolani blučné „Nazdar“ za Budeč Jaroměřskou.

Semil. Zdar práci Vaší učitelský spolek „Komenský“.

Semily, Čechy.

Središče. Zadržana osebnou udeležiti se zborovanja dične naše „Zaveze“, želiva tem potom udeležencem najboljši uspeh. V duhu sva z vami. *Kralj Ivanka, Kosi Anton.*

Tolmin. Zborujoči zavezi bratski pozdrav in njenim koristnim sklepom srečen uspeh.

Vrtovec, Kušca, Krajnc.

Trst. Srčno se zahvaljujem za priznanje ter želim, naj zaveza cvete v korist šolstva.

Klodič.

Žalec. Srčen pozdrav zbranemu zavdnemu slovenskemu učitelstvu.

Petrček.

(Še pride.)

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. Dne 5. listopada t. l. imel je direktorij „Zaveze“ svojo drugo letošnje sejo. Izmed raznih rešenih točk omeniti mi je zlasti naslednjih.

Volaričeve skladbe bodo izšle v A. Gabrščekovi tiskarni v Gorici. Prvi zvezek izide o Veliki noči prihodnjega leta. Naročniki naj se — kakor doslej — oglašajo pri „Zavezinem“ predsedništvu.

Na otoku Krku se je ustanovilo novo „učiteljsko društvo kotara Krčkoga ulstri“, katero se povabi, da pristopi k „Zavezi“.

Ravnikarjev govor o gmotnem stanju slovenskega učiteljstva se je dal ponatisniti v 100 izvodih. Vposlal se je vsem državnim in deželnim poslancem slovenskim, raznim šolskim oblastvom ter vsem važnejšim časopisom slovenskim v objavo.

„Zaveza“ je stopila v dogovor z vsemi avstrijskimi (češkimi in nemškimi) deželnimi učiteljskimi zvezami v svrhu jednotnega, uspešnega postopanja glede izboljšanja našega stanja. Pri glavnem zborovanju v Opatiji na podlagi Ravnikarjevega govora vsprejete resolucije so se vposlale vsem gori omenjenim učiteljskim zvezam na vpogled.

Pisava „Slovenčeva“ o slovenskem učiteljstvu in o „Učiteljskem Tovarišu“ se kot nedostojna obseja. Stori se potrebni koraki, da se vse slovensko učiteljstvo takim napadom primerno odzove.

D. Č.

Maribor. (Zborovanje.) Dne 5. t. m. je zborovalo učiteljsko društvo za mariborsko okolico v poslopju tukajšnjega c. kr. učiteljskega. Prišlo je gospodov tovarišev in jedna gospodičina tovarišica — ki sploh prisostuje vsakemu shodu — od vseh strani, da je bilo veselje gledati lepo trumo vnetih vzgojevalcev nadpolne mladine ter navdušenih udeležencev razgovorov o stanovskih razmerah.

Vabilna točka „O zemljepisju v ljudski soli“ ugajala je gotovo vsakemu tovarišu ter ga nagibala, da pride k zborovanju.

Vneti in ob jednom spretni c. kr. vadnični učitelj, g. Jožef Fistravec, uprizoril je zborovalcem mesto predavanja učno sliko iz zemljepisja v tretjem razredu vladnice. Dobra učna slika je sploh večjega učinka na povzdigo poučevalne spretnosti, kakor dobro teoretično predavanje o istem predmetu.

Gosp. Fistravec je obravnaval s 1. oddelkom svojega razreda ozemlje „Kozjak“, ki leži na severozahodni strani od Maribora. Višji oddelek je pisal o avstrijskih deželah po zemljepisni legi.

Pri pouku smo kar opazili formalne stopnje. Za pripravo je g. Fistravec ponovil ozemlje „Slov. gorice“. Po vzbujenih, potrebnih predstavah je prešel k obravnavi nove tvarine. To je nekaj podajal, nekaj razvijal po samodelavnosti učencev, čitajočih raz zemljevid kakovost dotične površine. Od te so učenci sklepali na kakovost živali, rastlin, kulture na „Kozjaku“. Pridobljena snov se je ponovila in vglobila.

O dovršeni učni sliki se je vnel jako živahen razgovor. Gosp. Fistravec je razložil njeno dispozicijo ter gledé na risanje trdil, da z ozirom na piči čas ni treba risati vsake posameznosti, ako zadostuje dober zemljevid; važno in potrebno je le, risati deželo kot celoto.

Tudi večina poslušalcev je trdila, da se naj risanje pojedinih ozemelj opusti, ker je za učence pretežavno in ker porabi preveč časa. Kadar se pa obravnava cela kronovina, naj rišejo učenci z učiteljem, toda le toliko, kolikor si učenec zapomniti mora in more.

Po zaključbi razgovora o zemljepisni učni sliki je prečital g. Lesjak zapisnik o zadnjem zborovanju. Zapisnik se je brez ugovora odobril. Gosp. predsednik, nadučitelj Lasbacher, je zahvalil mnogobrojne udeležence na njihovem vztrajnem zanimanju pri hospitaciji, ki se je vršila na šoli v Rušah. Dalje je poročal g. predsednik, da se je preskrbel diplom častnemu udu učiteljskega društva, našemu nadzorniku, precejšnemu g. Schreiner-ju, ki je imel veselje s skromnim priznanjem.

Povabilu na slovesno odkritje spomenika, postavljenega nepozabnemu tovarišu Ribnikar-ju, se je učiteljsko društvo odzvalo s primerno brzojavko.

Prečital se je nadalje dopis mariborskega učiteljskega društva, v katerem poziva, da pritrdi naše društvo tirjatvi, da se pri uredbi učiteljskih plač uredijo tudi pokojnine. Proti mnenju nekaterih, ki so bili za to, se je vendar sklenilo, da bi se v korist hitrejšje, vspešne regulacije plač ne stavile nove zahteve.

Pri dopisu gledé na prispevke za Dittes-ov spomenik je častni ud g. Schreiner ocenil kratko zasluge imenovanega pedagoga in povdarjal, da je Dittes delal duhovito in probudno, če tudi mu ne moremo prikimati povsod.

Za spomenik Dittes-ov se je potem nabrala lepa vsotica prostovoljnih prispevkov.

Konečno se je govorilo o glasilu *Lehrerbund*-ovem. Naglašalo se je, da je glasilu društvu naravna potreba, ker bi sicer ne mogli učitelji razmotrivati stanovskih rečij ter pospeševati napredka na šolskem polju.

Tudi bi ne bilo častno, životariti brez glasila, in treba je težiti po tem, da se ustanovi strokovni list. —

Ker predlogov ni bilo, zaključil gospod predsednik zborovanje. A. P.

Crešnjice pri Celju. (O zborovanju učiteljskega društva za celjski in laški okraj dné 2. novembra meseca t. l.) Navzlic deževnemu vremenu se je zbralo 24 udov. Žal, da zopet ni bilo med nami našega omljenega predsednika, tovariša Brezovnika; kajti, še vedno bolehen, se v tako neugodnem vremenu, ki je gotovo splašilo tudi več drugih udov, ni upal podati od doma. Nekaj tovarišev je manjkalo, ker so se dan poprej odpeljali k skušnji učne usposobljenosti. V naše kolo smo sprejeli zopet novega uda, tovariša Al. Recelj-na iz Št. Jurja ob juž. žel. V 2^{1/2} uri trajajočem zborovanju reševalo se je mnogo važnih točk, katerim so navzoči — štiri tovariši so sicer odšli že pred dovršenim vspremem — sledili s zanimanjem in pazljivostjo.

Zborovanje otvori podpredsednik, tovariš A. Gradišnik s prijaznim nagovorom do vseh navzočih, sporoči srčan pozdrav od odsotnega predsednika, čestita tovarišu Čuleku, da je dobil učiteljsko službo v Št. Jurju ob juž. žel. ter prijazno pozdravi novega uda.

Ko se prečita in sprejme zadnji zapisnik, pridejo na vrsto nastopne društvene reči:

a) Okrožnica štajerskega „Lehrerbunda“, v kateri se podava 12 točk obsežajoče poročilo o odborovej seji z dné 13. septembra meseca t. l. — Se vzame na znanje.

b) Obširna okrožnica Alberta Horvateka, učitelj v Gusswerku, v katerej stavi nasvete, kako bi se štajersko učiteljstvo po vzgledu in s pomočjo nemškega deželne učiteljskega društva na Češkem gospodarsko opomoglo. — Važno je, da štajerski slovenski učitelji o tej zadevi svoje stališče natančno in jasno določimo. Zato se dá ta točka za prihodnje zborovanje še enkrat na dnevni red. Da se pa more vsakdo seznaniti z vsebino te okrožnice in potem o njej izraziti svoje mnenje, sklene se taisto predložiti slav. uredništvu „Popotnika“, da jo blagovoli v prihodnji številki v prevodu priobčiti.*

c) Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega vabi k odkritju Ribnikar-jevega nagrobnega spomenika. — Naše društvo in štajersko slov. učiteljstvo sploh je pri dotični slavnosti zastopal tovariš A. Gradišnik.

č) Za Volarič-eve skladbe se oglasita še dva naročnika.

d) Izvrševalni odbor za urejevanje učiteljskih plač na Štajerskem je poslal za celjski okraj peticijo, ki se ima predložiti vis. dež. zboru, da jo podpišejo vsi učitelji(ce).

* Želji ustrezemo prihodnjič. Uredništvo.

Dalje na strani 350.

Načrt za računanje na

(Profesor L. Lavtar.)

II. Učni

Ura	Š o l s k o					
	p r v o		d r u g o		t r e t j e	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
1.	Oblečne naloge za seštevanje več kot 2 števil (kratko)	Seštevanje 2 in 3 enakih števil (1. rač., 22, 23)		Vrste za odštevanje		Izvršitev in odgovor posredno (3. Reh., 78, 79) Obleč. naloge, sklep v zvezi: „to izračunamo, ako . . . delimo“
2.	detto.	Seštevanje enakih števil (1. rač., 23, 24)		1×1 v vrstah		detto.
3.	detto. samo, da so števila jednaka	detto.		1 v jeden v vrstah	Op. Neposr. se ne obravnava več	detto.
4.	Krajše izraževanje vaj prejšnjih ur, n. pr.: $2+2+2=$ 3×2	Krajše pisanje prejšnjih vaj, n. pr.: $2+2+2=$ 3×2		delitev v vrstah (1 : 1)	Sestavljene obleč. naloge (3. Reh., 79, nal. 1—6)	detto.
5.		detto.	Shvatba ulomkov „polovica, tretjina“	Namešane vaje za se- in odštevanje, množenje in deljenje; vse znane stopnje		Namešane obleč. nal. (3. Reh. 79, 80)
Pripravljalne vaje na množenje			Vrste za odštevanje — 1×1, 1 : 1 v vrstah — Shvatba ulomkov „polovica, tretjina“		Obleč. naloge a) za deljenje, sklep v zvezi: to izračunamo, ako . . . delimo, b) namešane, c) sestavljene	

jednorazredni ljudski šoli.

(Dalje.)

načrt.

l e t o						Teden
č e t r t o		p e t o		6. 7. in 8.		
neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno	
	Ponavljjanje znanih vaj za shvatbo ulomkov (4. Reh., 9)		Obrestni račun kot sestavljeni sklepi rač.		Izračunanje glavnice	32.
	detto.		detto.		detto.	
	detto.		detto.		detto.	
	Vaje: $1dm = \frac{1}{10}m$ $3dm = \frac{3}{10}m$ (4. Reh., 15)		detto.		detto.	
	Pisanje dvoimenast. števil kot mešana števila, n. pr: 46 lg. 3 pl. = $46\frac{3}{10}$ lg.		detto.		detto.	
Ponavljjanje znanih vaj za shvatbo ulomkov — Vpeljava v decimalne ulomke na podlagi mnogoimenastih števil		Kakor 31. teden		Izračunanje glavnice		

(Dalie sledi.)

Tovariš Krajnc nadaljuje svoje v zadnjem zborovanju pričeto poročilo o letošnjem tečaju za deška ročna dela na Dunaju. Razlaga, kako se je to vprašanje v novejšem času razvijalo in kako so se o njem izražali odlični in vplivni možje ter povdarja veliki vzgojni pomen deških ročnih del. Potem pa zopet razkazuje in tolmači lično zbirko svojih rezbarskih in zlepljenjskih (kartonažskih) izdelkov. Marsikateremu poslušalcu so se vzbudile želje po tem tečaju. Toda, to stane denar. Prav umestno je povdarjal predsednik, zahvalivši se poročevalcu za trud, da so oblastva pri nas na Štajerskem v tem oziru s podporami preskopa.

Tovariš Logar poroča obširno in prav zanimivo o letošnji glavni skupščini „Zaveze“ v Opatiji; izvedeli smo več podrobnosti, katerih ni bilo čitati po časopisih.

Dodatno k temu poročilu se po daljšem razgovoru sprejme nastopni predlog:

„Direktorij oziroma upravni odbor „Zaveze“ se prosi,

a) naj izposluje, da se objavi podrobni račun o dohodkih in stroških „Popotnika“ *

b) da pojasni, na čigave stroške so se tiskala po tovarišu Knafliču v „Popotniku“ objavljena pravila o presnovi „Zaveze“, ki so se o priliki letošnje glavne skupščine v posebnih izvodih delila med udeležence?

Iz naše vprašalne skrinjice:

a) III. računica, str. 46, naloga 154: Od katerega števila je $\frac{1}{4}$ za 16 manjši nego število samo? — Mesto 16 naj stoji 15; kajti $\frac{1}{4} + 15$ je celo število, 15 je torej $\frac{3}{4}$ števila, $\frac{1}{4}$ je 5, celo število je 20.

b) III. računica str. 7, naloga 10: Kisar hoče 114 l kisa, zato ker je prekisel, pomešati z vodo; koliko litrov vode mora priliti, da bode liter mešanice vreden 32 k? — Se ne da izračunati, ker manjka, po čem da je kis prvotno.

c) Ali ti sme šolsko oblastvo dobo počitnic prikrašati takoj za pol meseca ali še več s tem, da te pošlje začasno na kako drugo šolo, kjer se sklene šolsko leto pozneje, kakor na tvoji šoli? — Ne! pravice do vživanja počitnic ti ne more nihče kratiti. Nasveti:

a) Neka domača učiteljska konferenca je stavila nasvet, da se naj na duri šolskih sob pritrdijo tablice z napisom, da je vstop med ponkom prepovedan in želi, da bi društvo naročilo take tablice s primernim tiskanim besedilom. — Dobil bi se težko kak založnik; zato je boljše, da si tam, kjer se mislijo uvesti take tablice, taiste učitelji sami napravijo.

b) Tovariš Rupnik želi, naj bi se z ozirom na naredbo vis. naučnega ministerstva od 4. junija

1893, št. 12 299, zadevajočo pospeševanje lanarstva, pri ženskih ročnih delih učilo tudi presti; torej kolovrat v šolo! — Ta misel se priporoča šolskim oblastvam v preudarek.

Prihodnje in sicer glavno zborovanje se vrši na prvo nedeljo po Novem letu. Upamo, da bo takrat udeležba prav obilna. Brinar, zapisn.

Iz Šaleške doline. Pozno v jeseni je že, bliža se zima. Krivec se vedno bolj čuti in slabo vreme imamo dan za dnevom. Žalosten pogled v naravi vznbuja človeku otožne misli. Ptice pevke so nas zapustile, mnogo živalij spravilo se je k zimskemu spanju; narava potrebuje počitka.

K počitku se pa hoče spravljati tudi — Šaleško učiteljsko društvo, akoravno se ni pri letošnjem delovanju nič prenapelo in mu sploh zimskega spanja ni treba. Nekateri bi mu že radi poslednjo luč prižgali, drugi hočejo še poprej posamezne društvenike dramiti, da se mu reši življenje.

Letos je bilo sklicanih pet zborovanj, h katerim je trikrat prišlo vsaj toliko društvenikov, da so bili sklepni; k drugim prišlo jih je premalo ali pa tudi — nič. Posebno vztrajni v odsotnosti so se kazali gg. tovariši v južno-zahodnem kotu šotštanskega okraja, kateri imajo železnično postajo pred nosom. Kaksne izgovore so imeli nekateri, nočemo tukaj priobčiti, ker te vrstice nimajo namena, katerega koli tovariša žaliti, vender ga do dobrega vzdramiti, da se bode na naše društvo boljše spominjal. Ali bo treba vsakemu g. tovarišu razložiti, koliko bi imel storiti za naše društvo in koliko je do zdaj storil? Ali se bo treba posameznikom očitati, za katere stvari se bolj brigajo, kakor za stanovske dolžnosti? Upamo, da tega ne bode treba; toda če res ne bo boljše, se tudi naše pero ne bo branilo dregniti katerega tovariša; drugim bode pa naše društvo v svarilen vzgled, kako daleč se pride, ako se društvene dolžnosti zanemarjajo.

Društveniki! Vzdramite se in udeležite se prihodnjega zborovanja o novem letu v polnem številu! Ker je upati trde zime, ne pozabite kožuha in polhovke, da vam ne bode premrzlo.

Toliko za danes. Po prihodnjem zborovanju poročamo v tem listu natanko o našem delovanju.

—n—.

Iz kozjanskega okraja. Tretje letošnje zborovanje kozjanskega učiteljskega društva vršilo se je dne 1. septembra meseca v Kozjem. Navzočih nas je bilo 21, med temi štiri gosti: Gospa Morie; g. Albin Šmit, učitelj iz Šent Pavla; gđc. Ida Gherbaz, učit. kand. iz Ljubljane in g. A. Hohnjec, učiteljski kand. iz Maribora. Koncem zborovanja razveslil nas je s svojim pohodom še g. Eksel, predsednik brežkosevniškega učiteljskega društva; na počitnicah bivajoča gđc. Ida Božić poslala nam je pa pismeni pozdrav.

* Zgodi se v prihodnji številki „Popotnika“.
Uredništvo.

V začetku bili so na vrsti dopisi, izmed katerih naj zabilježim:

1. Cesarjevo zahvalo na poslanem sožalju.

2. Vabilo k naročbi Volaričevih konpozicij. — Oglasi se 16 naročnikov.

3. Vabilo, naj pristopimo k društvu „Selbst-hilfe“. Štirinajst udov prijavi svoj pristop.

Z velikim zanimanjem smo sledili poročilu g. Hönigsmanna o deških ročnih delih. Gosp. referent, ki se je letos vežbal v kartonazi in šolskem mizarstvu v Gradcu, razjasnil nam je pomen ročnih del, podal kratek zgodovinski obris tega predmeta in priporočal, naj se tudi v naših šolah upelje, najprej kot neobvezni predmet, posebno v zimskih tečajih. Ugovor, da je le-ta pouk samo za mestne šole, ne velja, ako pomislimo, da se v Švediji goji v vseh šolah; zato si tudi škandinavski kmetje sami izdeljujejo svoja orodja, kar bi tudi našemu kmetu ne škodovalo. Slednjič smo si ogledali od vis. c. kr. učnega ministerstva potrjeno delo gospodov Urban in Richter, kakor tudi mnogovrstne lične izdelke g. poročevalca.

Podpisani opozori na „Poziv“ g. Koprivnika v lanskem „Popotniku“, da bi pridno nabirali izraze o vinstvu in na dr. Štrekelj-na „Prošnjo za narodno blago“.

II koncu bila je vaja dveh pesmij za mešani zbor: „Gospodov dan“ in „Na planine“. Šetine.

Od Save. (Iz zborovanja sevniško-brežiškega učiteljskega društva.) Sevniško-brežiško učiteljsko društvo je vzele v svojem zadnjem zborovanju na Vidmu poročilo zadevajoče aprobacijo Schwentner-jevih pisank in risank z zadovoljnostjo na znanje, izjavilo se proti predlogu mariborskega učiteljskega društva zastran urejenja učiteljskih pokojnin ter odmerilo za Dittes-ov spomenik po živahnem razgovoru na predlog gđc. blagajničarice 5 gld. s pogojem, da se smatra dariteljem za spomenik avstrijsko učiteljstvo sploh, a ne nemško-avstrijska učiteljska zaveza. Dalje je društvo sklenilo uložiti slav. okr. šolskima svētoma z ozirom na odlok, ki nalaga provizorično nameščenim izdelovati pismeno svoje preparacije ter jih o priliki nadzorovanja predložiti gosp. nadzorniku v pregled, po temeljitem in živahnem razgovoru pripomnijo, naj se olajša oziroma razveljavi isti ukaz. Šolske oblasti naj blagovoljno uvažujejo, da so imenovane učne moči preobložene z delom za drugi izpit, da utrudijo začetnika naporne šolske ure, ki jih predpisuje učni načrt, da ga sedanje gnotne razmere ne morejo ogrevati v tem obsegu za svoj poklic, da je revizija takih preparacij težavna, ker je možno — da se zadosti obliki — izdelati jih za tedne naprej, a ravno tako jih tudi nadomestiti za zamujene tedne in mesece, a da tako početje nasprotuje vzgoji odkritih značajev itd. Vestni učitelj izdeloval bo, kakor do sedaj, tudi naprej svoje po-

trebne priprave, a to bodi njega zasebna marljivost, katere svedok pa ostanejo učiteljevi učenci. Iz prostega nagiba, za ideal ter pri mirnem in prijaznem razmerju z višjimi, doseči se more marsikaj!

Poročilo g. Exela o podrobnem učnem načrtu za spise se je vzelo na znanje. Obsegalo je metodično razvrščeno tvarino iz spisja za 3., 4. in 5. šol. leto, katero nam nujajo naša berila. Važnost spisnega pouka v življenju, kakor tudi njega obravnava zahtevata, da ima učitelj spisno tvarino za vso leto naprej pripravljeno in izdelano. Take vaje naj bi bile v rokah slehernega učitelja. Društvo je sklenilo sestaviti po načelih omenjenega poročila podrobni učni načrt za spise za vse kategorije naših šol. Določil se je na to odbor, ki se bo bavil s hvaležno nalogo ter poročal o nji uspehih pri prihodnjem zborovanju.

Ko se je še rešila peticija štajerskih učiteljev na deželni zbor, toplo priporočala „Kujžica za mladino“ ter določilo jednodorno izkazanje šolskih zamud, se zaključil živahno zborovanje ob 1. uri popoldne.

Pripomniti nam je, da se je vkljub slabemu vremenu udeležilo zborovanja 15 članov; zastopani so bili med drugim najoddaljeni kraji: Podgorje, Zabukovje, Sv. Anton, kar velja, da se javno priznava. Da, celó gostov smo šteli v svojej sredini: gđc. učiteljico Gašperin in g. tovariša Potrebina, oba iz Kostanjevice.

Živel tak vzajemni duh!

Iz ljutomerskih gor. Po minulih počitnicah zbralo se je v četrtek 5. novembra meseca 18 članov ljutomerskega učiteljskega društva k rednemu zborovanju, katero je predsednik nadučitelj Robič otvoril s prijaznim pozdravom vseh in tudi na novo pristopivših članov (gđc. Huber v Ljutomeru in g. Prelog pri Mali Nedelji). Predsednik je izrazil tudi sožalje društva prisotnemu g. učitelju Zacherlu, kateremu je zadnje dni meseca oktobra pobrala nemila smrt blagega očeta.

I. Zapisnik zborovanja z dne 3. septembra meseca se prečita in odobri.

II. Predsednik prečita peticijo štajerskega učiteljstva na vis. dež. zbor v zadevi zboljšanja naših gnotnih, uradnih in pravnih razmer; peticijo podpišejo takoj vsi člani ter se izreče dotičnemu izvrševalnemu odboru, osobito njega načelniku, g. učitelju Horvateku, zahvala za izredno trudoljubivo poslovanje.

Z ozirom na to, da štajerska učiteljska zveza (Lehrerbund) gledé pospeševanja nas in naš stan zadevajočih koristi imenom štajerskega učiteljstva nič storiti ne more, ker niso vsa štajerska učiteljska društva člani te zveze in uvaževaje, da le občno združenje vseh štajerskih učiteljev in učiteljic v skupno celoto zamore podkrepiti teženje učiteljstva po zboljšanju našega gnotnega stanja, sklene se, da

Ljutomersko učiteljsko društvo vnovič pristopi kot član štajerske učiteljske zveze, vendar z pridržkom, da ostane nje član le tako dolgo, dokler se bode zveza izogibala žaljenja slovenskega učiteljstva in pospeševala le šolski in učiteljski interes.

III. Ker ni bilo na dnevnem redu nobenega podavanja, čital je gospod predsednik Drescher-jevo najnovejšo razpravo: „Kako naj šola razširja dobra vzgojevalna načela med ljudstvom?“ Ta našemu času primerna razprava za vzgojo uradno in literarično neumorno delujočega in velezaslužnega gospoda ravnatelja Drescher-ja v Gradcu je res zanimiva ter tudi zadovoljila vse zborovalce.

IV. Ker se po nekem odloku vis. dež. sveta smejo rabiti Schwentner-jevi zvezki samo na šolah brežiškega okrajnega glavarstva, sklene se prositi vis. dež. šolski svet, da se ti zvezki uvedejo tudi v šolah Ljutomerskega okraja. — Konečno se določi glavni zbor na 3. dan meseca decembra.

Ljutomer. (Vabilo). Učiteljsko društvo ima v četrtek dné 3. decembra meseca ob 10. uri v Franc. Jožefovi šoli svoj glavni zbor. Vspored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročila. 4. Volitev novega odbora za leto 1897. 5. Nasveti. K obilni udeležbi uljudno vabi predsednik.

Iz Vurberga. (Vabilo) k zborovanju „Učiteljskega društva za ptujski okraj“, katero bode dné 3. decembra meseca t. l. v Ptuj. Začetek ob 10. uri. Vspored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje o „vzgoji pritlikovcev“ (gospod profesor M. Čilenšek). 4. Slučajnosti in nasveti. Ker nam je dné 2. novembra slabo vreme zborovanje preprečilo ter gledé na zanimivo predavanje pričakuje se prav obilna udeležba. Odbor.

Sv. Trojica v Slov. gor. (Vabilo.) Št. Lenartsko učiteljsko društvo zboruje dné 6. decembra meseca t. l. ob 11. uri dopoldno pri Sv. Trojici v Slov. gor. Vspored: 1. Dopisi. 2. Zapisnik. 3. „Pogovarjanje učnih slik, izdelanih po formalnih stopnjah“ (poročevalci gg. Črnko, Krajnc in Bregant). 4. Nasveti. K obilni udeležbi se vabijo udje in tudi sosedni sodrugi. Odbor.

Iz Sežane. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj zborovalo bode dné 3. decembra meseca 1896. l. ob 10. uri predpoludne v šolskem poslopju na Devinščini pri Proseku s sledečim dnevnim redom: 1. Predsednikovo poročilo. 2. Prečitavanje in overovljenje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Prostoročno risanje s praktičnim poskusom. 4. Razgovor o našem gmetnem stanju. 5. Nasveti. K obilni udeležbi vabi najuljudneje odbor.

Dopisi in druge vesti.

Maribor. K izpitu učne usposobljenosti se je pri mariborski izpraševalni komisiji za ljudske in meščanske šole oglasilo v jesenskem roku 28 kandidatov oziroma kandidatinj, in sicer za ljudske šole 21 kandidatov in 3 kandidatnje, za meščanske šole 1 kandidat, za angleški jezik 1 kandidatinja in za francoski jezik 2 kandidatnji.

Od ljudskošolskih kandidatov je jeden pred ustim izpitom odstopil, jeden pa je propal. Vsi drugi pa so izpite dostali, in sicer g. Josip Schmoranz, učitelj v celjski okolici za meščansko šolo III. skup. Za ljudske šole pa gospice Lujza Ortwein, Julija Prapertnig in Marija Selisek ter gg. Anton Brumen, Engelbert Hinterholzer (z odliko), Hugo Irgolič, Hinko Karničnik, Friderik Klauscher, Silv. Košutnik, Janez Koropec, Rudolf Kotzmuth, Janez Kvac, Jožef Lovrec, Karl Mez, Jožef Purkart, Gottfried Rossmann, Emil Rupprich, Lovro Serajnik, Ignacij Skerbinšek, Anton Šumljak, Rajko Vrečer in Jožef Widmoser.

Iz angleščine gospica Olga Nadeniczek, iz francoščine pa gospici Božena Sernee (z odliko z nemškim in slovenskim učnim jezikom) in Lujza Petritsch.

Kandidati oziroma kandidatnje so dobili ta-le pismena vprašanja.

A) za ljudske šole.

I. Iz pedagogike. 1. Die Privatlectüre als Erziehungsmittel. Wie ist dieselbe zu pflegen? 2. Es sind nach Thunlichkeit einige Jugendschriften anzugeben und ihre erziehlische Verwertung anzudeuten.

II. Iz slovenščine. Suhoparnost in dolgočasnost je jedna največjih napak učiteljevih.

III. Iz računanja. 1. Eine Hausfrau verkauft täglich im Durchschnitt 3 l Milch à 8 h; wenn sie davon die Ausgaben für Zucker und Kaffee bestreitet und monatlich 3 1/2 kg Zucker zu 78 h per kg und 1 1/4 kg Kaffee à 3 K 44 h verbraucht, wie viel erübrigt sie jährlich (365 Tage) von dem Milcherlös?

Diese Aufgabe ist methodisch zu behandeln und zwar von den Slovenen slovenisch.

2. An einer für 160 K per q eingekauften Ware werden beim Verkaufe 12 % gewonnen; wie viel % werden bei denselben Verkaufspreise gewonnen, wenn der q für 170 K eingekauft wird?

3. Ein in Form eines Kegelstumpfes angefertigtes 0.309 m hohes Gefäß soll unten 0.72 m und oben 0.84 m Umfang haben; wie viel Liter fasst es? — Die Lösung ist dem Fassungsvermögen der Volksschüler entsprechend auszuführen.

IV. Iz realij.

a) Geografija. Wie wird beim geographischen Unterrichte die Selbstthätigkeit der Schüler gefördert? (Ist an Beispielen zu erläutern.)

b) Zgodovina. Welche Lehrmittel gebraucht man beim geschichtlichen Unterrichte und wie werden dieselben beim Unterrichte verwendet? (An Beispielen zu erläutern.)

c) Naravoslovje. Ebene Spiegel. Die methodische Behandlung derselben ist zu skizzieren.

B) Za meščanske šole.

I. Iz pedagogike. Das Interesse. Begriff und pädagogische Bedeutung desselben. Pflege des Interesses.

II. Iz slovenščine. O analitičnem in sintetičnem pouku s posebnim ozirom na matematični pouk v meščanski šoli.

III. Iz matematike.

$$1. \sqrt[3]{16yz} \sqrt[3]{xz} \sqrt[3]{x^{-1} \cdot y^{-2} \cdot z^2} = \sqrt[3]{x^{-1} \cdot y^{-4} \cdot z^5}$$

$$2. 2x \cdot 3x^{-1} \cdot 4x^{-2} = 5$$

3. Zwei Röhren liefern zusammen in 20 Minuten 540 l Wasser; die erste Röhre braucht, um allein diese Quantität Wasser zu liefern, 9 Minuten mehr als die zweite. Wie viel Liter Wasser liefert jede in 1 Minute?

§ 4. Welchen Cubikinhalte hat ein Kegel, wenn die in eine Ebene ausgebreitete Mantelfläche einen Kreissektor bildet, dessen Centriwinkel 90° misst und dessen Halbmesser $R = 32.867$ cm lang ist?

5. Der Mantel eines Kegels, dessen Höhe h ist, soll durch zwei zur Grundfläche parallele Ebenen in drei gleiche Theile getheilt werden. In welcher Entfernung von der Spitze sind diese Ebenen zu legen?

V. Iz Geometrije. 1. Das Grundstück eines Schulgartens hat mit einem Nachbarfelde die geradlinig gebrochene Grenze $ABCD$ gemein; beide Grundstücke befinden sich zwischen zwei parallelen Wegen ($np \parallel BC \parallel qr$). Da die Güte des Bodens gleichmässig dieselbe ist, so kommt man überein, anstatt der gebrochenen Grenze eine einzige gerade Linie festzustellen, die senkrecht zur Strassenrichtung geht. Wie muss dieselbe gehen, damit beide Grundstücke nach wie vor dieselbe Fläche besitzen? (Slike k tej nalogi iz tehničnih ozirov ne moremo podati. — Uredništvo.)

2. Zwischen einem Kreise von 4 cm Halbmesser und einer an diesem in der Entfernung von 4 cm (vom Kreisumfang) vorübergehenden Geraden bewegt sich ein Kreis, der seine Grösse verändert; dieser Kreis berührt aber stets die gegebenen 2 festen Linien. Was für eine Linie beschreibt der Mittelpunkt des beweglichen Kreises? Welches sind deren Hauptbestimmungstücke?

3. Die Diagonale eines Würfels ist 10 cm lang; man soll die vollständige Rechtwinkelpjection des

Würfels auf eine Zeichenfläche zeichnen, wenn der zu erhaltende Umriss ein regelmässiger werden soll; eine Würfelfläche liegt in der Zeichenfläche; die übrigen Eck-Coten sind in cm anzugeben. Wenn man zum Umriss die Würfeldiagonalen in der Zeichnung als zusammengehörige Projectionen von Kanten eines Körpers rechnet, welcher Körper ist dies?

C. Za tuje jezike.

I. Iz pedagogike: Erziehung zur Wahrheitsliebe: a) im vorschulpflichtigen, b) im schulpflichtigen Alter.

Iz angleščine: 1. Uebersetzung aus dem Deutschen ins Englische. Es ist die beiliegende Erzählung „Grace Darling“ (Grace Darling war die Tochter — — — — — sie starb 4 Jahre später, im October 1842) ins Englische zu übersetzen.

2. Es ist der Inhalt des Literaturwerkes A. Christmas Carol von Ch. Dickens im Umfange von beiläufig zwei Seiten in der Form eines freien Aufsatzes in englischer Sprache anzugeben.

3. Es ist John Milton's Lebensgeschichte in englischer Sprache darzustellen.

II. Iz francoščine: 1. Es ist der beiliegende „Brief der Frau von Sévigné an Frau von Grigman ihre Tochter“ ins Französische zu übersetzen.

Montélimar den 5. October 1673.

Liebe Tochter!

Heute ist ein schrecklicher Tag, liebes Kind; ich gestehe dir, dass ich es nicht mehr aushalten kann. Ich habe dich in einem Zustande verlassen, der mich befürchten lässt, dass du nicht gesund bist. Ich denke an alle Schritte, welche du machst und an alle, die ich mache; und ich fürchte wohl, dass, wenn wir auf die Art weiter gehen, wir uns nie begegnen können. Mein Herz ist in Ruhe, wenn es bei dir ist: dass ist sein natürlicher Zustand, und der einzige, welcher ihm gefallen kann. Fern von dir fürchte ich immer, dass dir irgend ein Unglück geschehen wird. Mein Herz habe ich erfüllt von dir: ich kann nicht daran denken, ohne zu weinen, und ich denke immer daran, so dass ich sehr fürchte, dass der Zustand, in dem ich bin, etwas ist, was man nicht länger aushalten kann: da er das äusserste ist, so glaube ich nicht, dass er in dieser Heftigkeit dauert. Ich suche dich beständig, und ich fürchte, dass mir alles fehlen wird, weil du mir fehlst. Die angenehme Zeit, welche zugebracht worden ist, macht die jetzige schmerzhaft, bis ich ein wenig daran gewohnt sein werde; aber ich fürchte nicht, dass sie mich finden wird, glühend zu wünschen, dich zu umarmen. Ich darf nichts Besseres von der Zukunft als von der Gegenwart hoffen; ich weiss, was deine Abwesenheit mich hat leiden lassen, ich werde noch mehr zu beklagen sein, weil ich mir unkluger Weise

eine nothwendige Gewohnheit daraus gemacht habe, dich zu sehen. Es scheint mir, dass ich dich nicht genug beim Abschiede umarmt habe. Ich fürchte, dass ich dir nicht genug gesagt habe, wie sehr ich mit deiner Zärtlichkeit zufrieden bin; ich zweifle, dass ich dir deinem Gatten genug empfohlen habe; ich fürchte, dass ich ihm nicht genug für alle seine Aufmerksamkeiten und für die Freundschaft, welche er für mich hat, gedankt habe. Fürchtest du nicht, dass dieses Vergessen ihm schmerzlich gewesen ist? Ich hoffe Trost nur aus deinen Briefen, welche mich noch tief seufzen lassen werden.

Lebe wohl, liebes Kind; beklage mich, dass ich dich verlassen habe.

2. Es ist der Inhalt der Tragödie: „Le Cid“ von P. Corneille im Umfange von beiläufig 2 Seiten in der Form eines freien Aufsatzes anzugeben in französischer Sprache.

3. Es ist die Lebensgeschichte des „Pierre Corneille“ in französischer Sprache darzustellen.

III. Uebersetzung in das Slovenische: Fénelon: Les aventures de Telemaque fils d' Ulysse. Livre quinziesme; Cependant Telemaque etaient in curables.

Dolenji Logatec. (Konec.) Pozdravi, ki so došli o priliki odkritja Ribnikar-jevega spomenika dotičnemu odboru in Ribnikar-jevim častilcem, in katere smo morali zadnjič radi tesnega prostora odložiti, glasé se tako-le:

„Duh dičnog pokojnika bio uzorom bratske sloge, požrtvovalnosti samo prije gora hrvatsko slovenskomu učiteljstvu. Na njegovem grobu kličemo slava. Društvo kotara Volosko.“

Sežana: Zadržan pristosovati. Slava Ribnikar-ju! Vojtehovo mirno, vstrajno, rodoljubno delovanje bodri, navdušuj nas. Slava slavicem!

Kante.

Krško: Slava rajnemu uzornemu tovarišu! Pozdrav častilcem! Pedagogijsko društvo.

Maribor: Presrečni pozdrav zbranim tovarišem in prijateljem rajnega Ribnikar-ja; umrlemu pa trajni spomin.

Učit. društvo mariborske okolice.

Ljubljana: Poslovno zadržan, da se ne morem udeležiti slavnosti, kličem: Slava spominu Ribnikar-jevemu, slava njegovim častilcem.

E. Gangl.

Pozdravljeni iskreno mi bodite — Vi vsi, ki Vojtehov spomin slavite! — Bil naš voditelj je, vrl Slave sin, — Na veke naj živi njegov spomin!

Trebelno. Janko Leban.

Učit. društvo za celjski in laški okraj: Ker se je pri nas že povsod zopet šola pričela, ne bo se, žal, menda nihče mogel udeležiti Vašega blagega početja. — Bodite pa, dragi tovariši,

uverjeni, da tugujemo tudi mi vsi ob gomili veliko prerano umrlega, dičnega Vojteha Ribnikar-ja!

Slava njegovemu spominu!

Živeli njegovi častilci!

Vojnik, dne 21. oktobra 1896.

Tone Brezovnik.

Slavni odbor Ribnikar-jeve slavnosti

v Logatcu!

Po nujnih uradnih upravitih; nekaj pa tudi po svoji bolehnosti, zadržan osebno se udeležiti Ribnikar-jeve slavnosti, sem vendar v duhu med zbranimi slavljenci dragega mi tovariša-prijatelja in bivšega dičnega, pa prezgodaj preminolega predsednika „Zaveze“.

Ribnikar-jev spomin je neizbrisljivo vtisnjen v mojo dušo in upam, trajen tudi pri vsem zavednem slov. učiteljstvu. Navdaja me vroča želja, da bi mi lostljivi Bog podaril našemu stanu prav mnogo tako kremenitih in blagih značajev, kakor je bil dragi rajnik, kateremu odkrivajo danes od vseh strani došli tovariši in hvaležni narod skromen spominek. Naš ugled bode potem raste vedno bolj in bolj vkljub nakanam naših nasprotnikov in naše trudapolno delovanje bode vsled tega tudi obrodilo mnogo blagosodnega sadu v prid našemu milemu narodu in v čast našemu stanu. V to pomози Bog! Trikrat „Slava“ Ribnikar-jevemu spominu! Slava pa tudi čast. slavnostnemu odboru in zbranim Ribnikar-jevim častilcem! Slava!

V Mariboru, dne 22. okt. meseca 1896. l.

M. Nerat, urednik „Popotnik-ev“.

Pozor! Ali bi še kazalo protestirati učiteljstvu proti nasilstvu nekotih okr. šolskih svetov, ki učiteljska mesta do gotovega termina razpisujejo, potem pa pred potečenim rokom sklicujejo seje, v katerih se sklepajo predlogi v nameščenje dotičnega izpraznjenega učnega mesta do više šolske oblasti brez ozira na prošnjike, katerih prošnje so tudi še o pravem času došle. Kdo bode tem prošnjikom povrnil potrošen denar za koleke?!

Več učiteljev.

(Odlikovanje.) Presvitli cesar podelil je ravnatelju I. deške mestne šole in c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku, g. Andreju Žumer-ju, zlati zaslužni križec s krono. Čestitamo!

(Nekaj o našej volilni pravici.) Provizorični podučitelj, ki še ni star 24 let je pri občinski volitvi v neke občini na Spodnjem Štajerskem volil za neko udovo — posestnico s pooblastilom. Nasprotni volilci, ki so propali, vložili so protest proti volitvi in med drugimi tudi to točko omenili, na kar pa jim je namestnija dala sledeči pouk: „Belangend die Einwendung in Betreff der Bevollmächtigung des N. N. zur Ausübung des Wahlrechtes für X. Y., so muss dieselbe als unbegrün-

det zurückgewiesen werden, weil der Genannte als Unterlehrer, wengleich in provisorischer Eigenschaft auf einer definitiv systemisirten Stelle angestellt ist und demselben daher, als nach § 1 lit. f der Gemeindewahlordnung wahlberechtigt, die Qualifikation zur Ausübung des Wahlrechtes als Vollmachtträger wegen noch nicht erreichten 24. Lebensjahres nicht abgesprochen werden kann."

(Uspособljenostni izpiti v Ljubljani.) Pred izpraševalno komisijo za obče ljudske in meščanske šole v Ljubljani so prestali usposobljenostni izpit za II. skupino meščanske šole gospod Henrik Adam (z odliko) in gospodičina Gabrijele Cidrich; za ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom gospodje Anton Aparnik, Anton Božič, Al. Gorjup, Miha Kosec, Ivan Kren, Fran Potokar, Jakob Slapar, Julij Slapsak, Anton Smrdelj, Andrej Žmave in gospodičine Pavla Kren, Angela Milčinski in Evgenija Pehani; z nemškim učnim jezikom pa gospodje Otmar Herbst, Matija Petsche, Josip Samide, šolska sestra Marija Pavla Alberti in gospodičina Semirami Schmalz. Gospod učitelj Šile je prebil dopolnilni izpit za katoliški verouk.

(Požarne brambе in učitelji.) Na interpelacijo dr. Bareuter-ja je naučni minister baron Gautsch te dni odgovoril, da pač želi, naj bi bili učitelji člani gasilnih društev, da pa ne kaže, da bi bili načelniki takih društev.

(VII. izkazek. Za V. Ribnikar-jev nagrobni spominek) je darovalo: slavno „slovenjebistriško učiteljsko društvo“ gld. 305 Srčna hvala! Do sedaj je nabranih gld. 18340

Dolenji Logatec, 20. novembra meseca 1896. l.
Ivan Šega.

Književno naznanilo.

Vsem onim gospodom, ki me vprašujejo zastran moje zbirke „Narodnih legend za slovensko mladino“, tem potom uljudno naznanjam, da mi je prva izdaja te mladinske knjižice že pred letom dni v vseh zvezkih popolnoma pošla. Zato pa sem podpisanec priredil drugo, popravljeno in zdatno pomnoženo izdajo, katera zagleda morebiti še letošnjo zimo pri svojem založniku J. Giontini-ju v Ljubljani in sicer ilustrovana, beli dan. Nova zbirka bode obsegala sto najboljših legend, med katerimi je le kakih 40 povzetih iz prve izdaje, ostale pa so nabrane na novo, deloma iz raznih slovenskih listov in knjig, deloma pa iz naroda samega, in še torej do sedaj niso bile nikjer natisnjene. Kdor si želi omisliti navedeno zbirko, obrne se naj svoječasno do nje založnika, g. Giontini-ja, kojemu sem dotični rokopis že izročil.

V Središču, meseca novembra 1896. l.

Anton Kosi.

„Slovenski List“ je naslov novemu tedniku, katerega prva številka nam je pred kratkim došla. List se imenuje „neodvisno slovensko krščansko-socijalno glasilo“. Izdajatelj je g. dr. V. Gregorič, urednik g. Anton Trstenjak.

„Slovanska knjižnica“. Snopiča 55. in 56. obsegata znano krasno povest Puškinovo „Kapitanova hči“, poslovenil Semen Semenovič. Prelagatelj je dodal kratek životopis Puškina, v kateri je upletel prevod slavne Lermontov-ljeve pesmi „Na smrt Puškina“. Lična knjižica, obsežajoča 178 strani, stane samo 36 kr.

„Kateheze“. Spisal Jožef Kragelj, dekan v Tolminu. I. zvezek. Z dovolitvijo prečastitega kneznadškotjškega ordinariata goriškega. V Gorici 1896. Založil pisatelj; natisnila tiskarna sv. Hilarija (Hilarijanska). — Cena? — Kolikor je nam znano, je to 1. delo te vrste v Slovencih, zato bode častitim gospodom katehetom gotovo dobro došlo.

„Knjižnice za mladino“ izide 30. t. m. dvojnat (22. in 23.) snopič. Prinese pesmice in povesti pod naslovom: „V domačem krogu“. Zbirka pesmij in povesti za mladino. Izvirno spisal ali na podlagi hrvaških, italijanskih in nemških izvirnikov priredil Janko Leban, nadučitelj v Trebelnem pri Mokronogu. — P. n. čitatelje naše opozarjamo na te knjižnice se tičeči poziv na prvem mestu današnjega lista.

„Popotnikov koledar“ za slovenske učitelje izide za praznike v založbi „Goriške Tiskarne“ (A. Gabršček) v Gorici. Poleg navadne koledarske vsebine bo — kakor v prejšnjih letnikih — obsegal točen imenik vsega ljudskega šolstva po Slovenskem. — Cena lično v platno vezan gld. 140, z zlato obrezo gld. 150, v usnje vezan gld. 170, z zlato obrezo gld. 180. — Naroča se pri založniku v Gorici, kateremu bi bilo zelo vstreženo, ako se oglase naročniki že naprej z nakaznico. Zlasti oni častiti naročniki, kateri želé v usnje vezan komad, bodo služili lastnemu interesu, ako se z naročbo požurijo.

Razpis častnih nagrad.

Vedno glasneje se v novejšem času po javnih glasilih in v literarnih krogih izraža želja, naj bi Matica močnejše gojila v svojih društvenih knjigah leposlovje. Da tej želji ustreže ter pospeši razvoj slovenske pripovedne književnosti, razpisuje odbor „Slovenske Matice“ iznova po določilih „Jurčič-Tomšičeve ustanove“ 200 goldinarjev častne nagrade izvirni povesti slovenski, obsežajoči najmanj 10 tiskovnih pol. Ko bi pa ne došla nobena takšna

povest, razpisujeta se zajedno tudi dve častni nagradi po 100 goldinarjev dvema izvrinima povestima, obsežajočima najmanj po 5 tiskovnih pol, oziroma dvema daljšima epičnima pesmima, ali pa jedni povesti in jedni daljši epični pesmi.

Spisi, ki se poganjajo za častno nagrado, morajo biti takšni, da po obliki in vsebini ustrezajo umetniškim zakonom pripovedne književnosti v obče, poleg tega pa še književnim namenom „Slovenske Matice“ posebej. Pisatelji, katerim se prisodijo častne nagrade, prejme vrhu tega za svoja dela še navadne pisateljske nagrade, katere plačuje „Slovenska Matica“ vsled § 12. svojega opravnega reda po 25—40 gld. za tiskovno polo. Rokopise je pošiljati odboru „Slov. Matice“

do 1. oktobra 1897. leta.

Razpis natečaja.

Na javni jednorazredni ljudski šoli III. plačilnega razreda z utrakvističnim učnim jezikom v Kapeli, umestiti je definitivno učiteljsko mesto.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje, s spricevalom zrelosti in učne usposobljenosti opremljene prošnje potom predstojnega okr. šolskega sveta do 20. decembra meseca 1896. l. pri krajnem šolskem svetu v Kapeli.

Okr. šol. svet v Brežicah, dne 16. nov. mes. 1896. l.

Predsednik: Tax s. r.

Razglas.

(Učiteljska in podučiteljska mesta.)

V ptujskem političnem okraju je popolniti ta-le učna mesta definitivno, event. tudi provizorično:

V ptujskem šolskem okraju.

1. Učiteljsko mesto na štirirazredni ljudski šoli pri Sv. Vidu poleg Ptuja, III. plač. razred in prosto stanovanje.

Ker hoče odbor s tem razpisom ustreči veliki večini Matičnih udov ter jim v roke podati lepo zabavno knjigo, pričakuje, da se slovenski pripovedni pisatelji — zlasti priznani slovenski pripovedniki — primerno odzovejo njegovemu pozivu.

V Ljubljani dne 15. novembra 1896.

Fr. Levce, predsednik.

E. Lah, tajnik.

Zahvala.

Vsem gospodom učiteljem, kateri so oskrbeli spomenik rajnemu mojemu soprogu, g. Jakobu Vodlaku, in tistim, ki so se slavnosti odkritja tega spomenika udeležili, izrekam na tem mestu najsrčnejšo zahvalo.

Na Sladki gori, dne 12. nov. meseca 1896. l.

Marija Vodlak, učiteljeva udova.

2. Podučiteljska mesta pri Sv. Janžu na Dravskem polju, v Selah, Stopercih in Cirkovcah, III. plač. razred in proste izbe.

V ormoškem šolskem okraju.

1. Podučiteljsko mesto na Humu, pošta Ormož, III. plač. razred, prosto stanovanje s potrebnim pohištvom in tri m² drv za kurjavo.

2. Podučiteljsko mesto pri Sv. Lenartu blizu Velike nedelje, III. plač. razred in prosta izba.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti s spricevalom zrelosti in učne usposobljenosti, pri še nena-meščenih tudi z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnico) potom predstojnega okr. šolskega sveta do 25. decembra meseca 1896. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

V Ptuj, dne 14. novembra meseca 1896. l.

1—2

Predsednik: Scherer s. r.

Higijenične c. in kr. priv. šolske klopi in dovoljenje za njih ponarejanje

priporoča po prav nizki ceni tudi na obroke in pošlje razgled gratis in franco

Ivan Weixl

V Kamnici pri Mariboru n. D.

nadučitelj.

Leto se bliža koncu in mnogi naročniki se za tekoče leto še niso odzvali z naročnino. Nujno jih torej prosimo, da blagovolijo to storiti gotovo prihodnji — zadnji mesec.

Vsebinska. I. Slovenskemu učiteljstvu! — II. Stilistična razvojna teorija Schiessl-ova. (L. Černej.) (L) — III. VIII. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. (Dodatek.) — IV. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (XXI.) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Natečaji in inserat.